

[Horn.]

samarbejde med hjemmene. Derfor må vi ikke ved et reformarbejde som dette glemme at give vore unge muligheden for at leve op til denne nye målsætning.

Jeg mener ikke, vi skal ændre formålsparagraffen, men jeg vil gerne fremhæve, at i den svenske lovgivning, som er bygget på et stort forarbejde gennem kommissionsbetænkninger, har man i høj grad lagt vægt på denne side af sagen. Jeg vil gerne bede om tilladelse til et ganske kort citat fra en lille bog, der hedder „Enhetsskolan“, og som blev skrevet af den sidste kommissionsformand, rektor Stellan Arvidson. Han siger om dette spørgsmål:

„Den demokratiske skoles opgave er at opdrage til frie og selvstændige mennesker, for hvem samarbejdet er et behov og en glæde.“

Lad mig endvidere tage en norsk parallel ved at citere nogle ord, som den norske skoles repræsentant fremsatte ved de tyske læreres sidste kongres i Köln sidste pinse. Han fremsatte dette norske synspunkt efter at have fortalt, hvorledes den tyske kommandant på Grini — man husker fængslet et stykke udenfor Oslo, hvor mange, mange nordmænd var fængslet, og hvor der i 1942 sad 600 norske lærere — gjorde de pågældende lærere opmærksom på, at nogle beskidte skolemestre skulle ikke bilde sig ind, at de kunne forhindre opbygningen af det nye Europa. Det var i denne sammenhæng, at den norske lærer Jenshus gav udtryk for de norske læreres grundsyn med hensyn til den side af den norske skoles arbejde. Han sagde her — et ganske kort citat —:

„Det er vor opgave og vort ansvar at opdrage børnene til frie og selvstændige mennesker, medmennesker, som elsker freden, respekterer menneskene og menneskerettighederne og har forståelse for andres mening og andre folk.“

Nu kan man kalde disse to citater og de her fremførte synspunkter for højtidelige. Vi tror imidlertid, at det er særdeles ønskeligt, at vi tager disse betragtninger med i vore forhandlinger, og jeg mener, at ministerens forslag letter vejen derfor. Vi må regne med, at evnen til samarbejde bliver der ikke alene brug for indenfor vort eget lands grænser, men den bliver der i aller-

højeste grad brug for for dem, der skal bygge Europas fremtid. Den nuværende ordning giver ikke den bedste jordbund for respekt for mennesket og samarbejdets behov. Det kan mange skoleledere tale med om, når de tænker tilbage på de uger, hvor der foregår optagelsesprøver, og hvor elever bryder sammen i eksamensmellemskolen og må vende tilbage til den eksamensfri mellemskole. Da skabes der komplekser hos mange unge, som siden forvolder store, store vanskeligheder med hensyn til at få dem til at falde ind i det rigtige samarbejdes baner.

Vi er klar over, at der kan blive traditioner at overvinde. Der vil være visse forældre-kredse, som vil have svært ved at indstille sig på forandringen, men denne kreds af forældre er blevet betydelig mindre i de seneste år, og de tre forslag er jo også et udtryk for, at der hos en voksende del af forældrekrædsen sker en forandring.

Jeg har nylig haft lejlighed til at møde et ganske konkret eksempel på, at der ingen risiko er på dette felt. I Norge, hvor man har en udelt skole, sådan som vi nu påtænker det, drøfter man naturligvis også de forskellige skoleformer, og i en stor provinsby forsøgte man fornylig at dele børnene op, som vi gør det, i velbegavede og mere almindeligt begavede. Hvad blev resultatet? Det blev, at forældrene til de velbegavede børn mødte hos skoleinspektøren og protesterede imod, at forsøget fortsatte; de ville ikke finde sig i, at deres børn blev sat op på en piedestal; de ønskede, at deres børn skulle opdrages til et ganske naturligt samarbejde med de andre børn, sammen med hvem de engang skulle bygge fremtidens Norge op. Nu kan man sige, at man ikke kan generalisere ud fra et sådant enkelt tilfælde, men det er ganske klart, at i Norge vil man have sig frabedt, at man kommer ind på at sætte en enkelt del af ungdommen op på piedestalen.

Jeg håber med disse betragtninger at have givet udtryk for vore synspunkter og ønsket om, at vi bevæger os over på det angelsaksiske synspunkt. På denne baggrund skal jeg gå over til selve principperne i forslagene, idet jeg væsentligt holder mig til ministerens forslag, hvorved stillingen til de to andre forslag også vil være markeret.